

Romano hangos

13.

ROMSKÝ HLAS – ČTRNÁCTIDENÍK ROMŮ V ČESKÉ REPUBLICE

ROČNÍK 13 • ČÍSLO 4 • VYŠLO 24. KVĚTNA 2011

zprávy

BRNO – Za letošní prvomájový neonacistický průvod v Brně padl první trest. Čtyři roky nebude smět do ČR slovenský radikál, který vystavoval na odív fašistické symboly válečného Slovenského štátu. Další stíhání hrozí ještě devíti osobám včetně jednoho Němce, který na manifestaci pronesl projev. Policie zadržela v Brně 15 osob, z toho 13 patřilo k příznivcům krajní pravice.

BRNO – V Domě pánů z Kunštátu v Brně začala 10. května výstava performerů, akčního umělce, básníka a pedagoga Milana Kohouta. Jde o velkého přítele Romů a občasněho dopisovatele Romano hangos. Žije v USA v Bostonu, kde působí jako univerzitní pedagog. Kohoutovým hlavním oborem je akční umění. Jeho akce se odehrávají ve veřejném prostoru.

LETY U PÍSKU – V pátek 13. května se v Letech uskutečnil pietní akt na památku romských obětí holocaustu. Přítomní Romové nadále setrvávají na požadavku odstranění nedalekého vepřína. Piety se účastnil i americký velvyslanec v ČR Norman Eisen, který požadavek podpořil. Předseda Výboru pro odškodnění romského holocaustu Čeněk Růžička řekl, že se myšlenky na zrušení vepřína nevzdá. Ondřej Giňa prohlásil: „Holocaust pro Romy v Česku neskončí, dokud vláda vepřín nezbourá.“

WASHINGTON – Apačové žádají od Bílého domu omluvu za Geronima. Jde totiž o to, že tajné služby USA si vybraly jako kódové označení pátrání po teroristovi Usámu Bin Ládínovi postavu z historie Divokého západu, apačského náčelníka Geronima. Jeho současný nástupce ve vedení kmene Jeff Houser to označil za důkaz pokračujících rasistických stereotypů. (www.romea.cz, kh)

Muzejní noc odstartovaly rytmy M-Dance

Foto: Muzeum romské kultury, Lenka Grossmannová

BRNO – Muzejní noc je každoročním svátkem, kdy mohou zájemci po setmění nahlédnout do hlubin muzeí. Z vysokého počtu návštěvníků i ohlasů z minulých let vyplývá, že si tato akce mezi Brňany našla stálé místo.

V sobotu 14. května tomu nebylo jinak. Později odpoledne sice pořadatele překvapil déšť, ale ani to návštěvníky neodradilo. Jen Muzeem romské kultury prošlo ten večer 2700 lidí! Podle davového šilenství, které nastalo při představení taneční skupiny M-Dance, lze usuzovat, že právě tento bod programu slavil

letos v muzeu největší úspěch. Skupinu vede tanečník Michal Šaray a hned několik jejích členů patří k držitelům titulu mistra ČR či mistra Evropy ve street-dance. Tanečníci si udrželi celý večer neuvěřitelnou energii. A představení, určené vždy pouze omezenému počtu osmdesáti lidí, předvedli za večer šestkrát, vždy před zcela plným sálem!

Úspěch si připsaly také dvě dílny pro děti i dospělé. Ve studovně učil muzikant Gejza Horváth návštěvníky romské písně, na pomoc si přizval také děti z Muzejního

klubu. Gejza přidával tři písně a ani pak se návštěvníkům nechtělo odejít. Výtvarnou dílnu, kde si zájemci mohli vyrobit svíčku z včelího vosku, vedl Stanislav Kejval. I zde se kvůli zájmu stala z původně plánovaného hodinového programu celovečerní záležitost.

Nezklamala ani tradiční muzika Surmajovci z Neratovic, která předvedla skvělou cimbalovku, u které se často i tančilo. Kdo se nevešel do sálu, mohl poslouchat v přilehlém dvoře, kde se nabízely zároveň různé druhy tradičních romských Pokračování na str. 4

z obsahu

K. Holomek v radě končí

Potřebuje premiér poradní orgán?

strana 3

Znáte práci Rady pro záležitosti Romů?

Anketa dopadla trochu rozpačitě

strana 4

Má už Džula přítelkyni?

Povídka Lucie Sharrii Oračkové

strana 7

Ida Kellarová: Spolupráce Romů a Rakušanů mě nadchla

V rakouském Dornbirnu se 26. až 29. dubna konal workshop, pořádaný sdružením Miret a tamním gymnáziem. Více nám řekla umělecká vedoucí sdružení Miret, zpěvačka Ida Kellarová.

Kolik dětí se na projektu podílelo? Spolupracovali jsme se šedesáti rakouskými studenty a jako asistenty jsem si přivezla 12 romských talentovaných dětí.

Jak se vám spolupracovalo s rakouskými studenty?

Nesmírně mě překvapilo, jak otevření ti mladí jsou. Jak nás všechny přijali, jak se zakousli do zpěvu

romských vícehlasů, prostě tancovali, naslouchali přednáškám a byli zvědaví, odvážní, krásní.

Přestože tento třídní workshop začínal v den, kdy měli volno a nebyl pro ně povinný, přišlo jich šedesát a zůstali s námi až do konce. Přemýšlela jsem chvilkami, jak by to asi vypadalo u nás. A došla jsem k závěru, že na nich bylo hlavně vidět, že jsou svými profesory a celou školu kvalitně vzdělávání, výborně vedeni a navigováni.

Věřím tomu, že všechno je v nás dospělých: jak v rodičích, tak učitelích. Co se do dětí investuje, to vše se odrazí právě na nich samotných.

Mohla byste rozvést to nejzajímavější z celého setkání?

Nejzajímavější? Pozorovat setkání našich mladých Romů a rakouské mládeže. Romské písně plné citů nám všem pomohly a workshop jsme zakončili společně v dornbírském kostele koncertem, který trval 90 minut. Tam jsme rozezpívali ty rozlehlé kostelní prostory a oslovili tak nejen profesory školy, ale také rodiče dětí. Obojí nám pak děkovali. Mně ti mladí lidé prostě dali naději. Často si říkám, jaké to tady na tomto světě bude za pár let, ale tento projekt mě uklidnil, protože pokud jsou mladí lidé tak krásní – a o tom jsem se přesvědčila díky této zku-

šenosti – tak tento svět bude v dobrých rukou. Moc jim fandím.

Když byl koncert úspěšný, nechtěla byste s Rakušany v budoucnu pokračovat ve spolupráci?

Před sebou máme samozřejmě mnoho dalších projektů. Jeden chystáme na srpen v Curychu ve Švýcarsku, další v září na Slovensku, jsme také pozváni do dalších pěti švýcarských škol, na festivaly a další akce ve světě. Začali jsme spolupracovat se školami i u nás doma. Do Dornbirnu se chceme vrátit a uskutečnit stejný koncert ještě společně s dornbírskou filharmonií.

Pokračování na str. 5

zaznamenali jsme

ROKYCANY – Zpěvačka Věra Bílá stále bydlí v bytě, z něhož se má vystěhovat kvůli dluhům na nájemném. Rokycanský starosta Vladimír Šmolík však říká: „*Ípádá to, že se paní Bílá z bytu nehne.*“ Bílá tvrdí, že má nemocného manžela a že by radnice měla výpověď přehodnotit. Starosta na to však nepřistoupí, protože není možno podle něj dělat komukoliv výjimky.

PRAHA – Vláda chystá čtyřletou kampaň proti neonacistům, financovanou částečně z tzv. norských fondů, částečně ze státního rozpočtu ve výši asi 10 milionů ročně. Kampaň reaguje na protiromské nálady ve společnosti, které jsou zakoreněné u každého desátého občana. Dovolíme si při tom zaznamenat humorný názor redaktora Lidových novin Jiřího Peňáze: „Vzhledem k tomu, že v některých jazycích, například ve francouzštině, je slovo Čech totožné se slovem Cikán, což zřejmě není náhoda, znamená to, že Češi odmítají mít za sousedy Čechy. To lze interpretovat dvěma způsoby: Češi jsou asociální a nejraději by bydleli úplně sami, někde na samotě u lesa. Nebo je to tak, že Češi považují za nudné a nezajímavé sousedy a rádi by dali přednost někomu živějšímu, zábavnějšímu, někomu, kdo třeba umí hrát na housle, a to i pozdě večer. Ve skutečnosti Češi naznačili, že chtějí bydlet s hudebně založenými Romy.“

PRAHA – Čeští Romové jsou nadále terčem křivd, uvedla Amnesty International ve výroční zprávě věnované ČR. Čelí mj. pokračující segregaci romských dětí do škol. Vláda sice přijala v březnu akční plán pro „inkluzivní“ vzdělávání romských žáků. Ten se však nezabývá diskriminací kvůli etnickému původu, ani nestanoví časový rámec pro odstraňování segregace. Vláda odmítla i dva dodatky k předpisům ministerstva školství, které měly odstranit bariéry, bránící romským žákům ke stejnému a rovnému přístupu ke vzdělání.

PRAHA – Experti a historici z Česka i zahraničí v Praze debatovali o tom, jak lépe propojit archivy týkající se holokaustu, rozptýlené po celém světě. Sešli se na třídenním zasedání k evropské Infrastruktuře pro výzkum holokaustu (EHRI), projektu, který byl spuštěn loni v Bruselu. Evropská unie na něj vyčlenila sedm milionů eur (170 milionů korun) pro čtyřleté období.

OLOMOUČ – Kongresový sál úřadu Olomouckého kraje bude 9. června hostit účastníky konference nazvané Mezikulturní dialog: Role médií v integraci cizinců a Romů. První části konference bude teoretická s příspěvky zaměřenými na obraz cizinců i Romů v médiích a na téma etika novináře. V druhé části pak sami účastníci budou společně v rámci workshopu formulovat a zpracovávat zprávy ze skutečných i fiktivních událostí.

PRAHA – Svatební veselí zahájilo 22. května 13. ročník světového romského festivalu Khamoro. Svatba naoko ušitá pro veřejnost dle romské tradice byla v neděli dnem D pro hvězdu SuperStar Jana Bendiga a osmnáctiletou studentku konzervatoře Anetu Kováčovou. Pražský Mánes tak byl místem, kam zamířili první festivaloví zvědavci. „*Samotné svatbě – bijav předchází mangavipen – zasnuby, obřad, při němž se uzavírá partnerský svazek,*“ připomněli organizátoři ze sdružení Slovo 21. Celý obřad se konal v romštině, nevěsta vtančila na podium v bílých šatech s rudou spodničkou a závojem posíťm růžemi. Za zvuků romské kapely pak ženich s nevěstou a v doprovodu rozevlátých svaťbečanů vtančili na terasu Mánesa, kde pokračoval obřad a následná hostina.

ŘÍM – Před druhým kolem obecních voleb obvinil italský premiér Silvio Berlusconi levici, že chce změnit Milán, ekonomickou metropoli země, v „islámské město naplněné Romy“: „*Milán se nesmí stát islámským městem, jakousi Romopolis plnou romských táborů a obklíčenou cizinci, jimž chce levice dokonce dát hlasovací právo,*“ uvedl. V prvním kole voleb v Miláně získal kandidát levice Giuliano Pisapia 48 procent hlasů, zatímco dosavadní starostka, kandidátka pravic Letizia Morattiová měla jen 41,6 procenta.

BUDAPEŠŤ – Maďarská vláda chce podle premiéra Viktora Orbána v horizontu čtyř let zajistit práci pro nejméně sto tisíc nezaměstnaných Romů. V rámci reorganizace vzdělávacího systému hodlá vláda vytvořit podmínky pro to, aby 20 000 mladých Romů získalo na 50 školách dovednosti, které pak budou moci uplatnit na pracovním trhu. Jedním z cílů přitom je, aby 10 000 Romů získalo maturitu a dalších 5000 mohlo pokračovat v dalším studiu. Asi 80 000 dospělým Romům chce mimo jiné Budapešť zajistit kurzy čtení, psaní nebo zacházení s počítačem. Rámcovou dohodu o podpoře začleňování maďarské romské menšiny podepsal premiér Orbán v Budapešti s předsedou celostátní samosprávy maďarských Romů Floriánem Farkasem.

Nezaměstnanost Romů, která v Maďarsku dosahuje 70 procent, zčásti vysvětluje i horší vzdělání; jen pět procent mladých Romů ukončí střední vzdělání a sotva 1,2 procenta postoupí na vysokou školu.

(www.romea.cz, kh, pp)

Romanò & l'il

www.rnl.sk – Rómsky nový list
noviny Rómov na Slovensku

Liberečtí si pořádně zakopali

LIBEREC – Liberecké romské sdružení uspořádalo 13. května fotbalový turnaj, kterého se zúčastnilo osm týmů. V první kategorii do 15 let nastoupili hráči Komunitního centra (KC) Tanvald a KC Náhlov. V druhé kategorii do 26 let pak týmy KC Tanvald versus KC Hrádek nad Nisou.

Hráči z Tanvaldu v obou kategoriích turnaj prohráli. Po těchto úvodních zápasech se rozjel doslova hon o první místo. Atmosféru umocňoval i řev mnoha fanoušků. Pro hráče, kteří zrovna nehráli, bylo připraveno občerstvení. Vítěz v kategorii do 15 let se stalo pořadatelské KC Náhlov, následoval tým KC Zákupy, třetí byli hráči KC Tanvald.

V kategorii do 26 let vyhrál tým Libereckého romského sdružení, složený ze zaměstnanců organiza-

ce, druhý byl tým KC Hrádek nad Nisou a třetí KC Náhlov. Velké poděkování patří Základní škole Osečná, zejména jejímu řediteli Tomáši Johanovskému, který poskytl

sportoviště zcela zdarma, a Jaroslavu Bílému, který zajišťoval soutěžícím dopravu. **Michal Beňák**

Liberecké romské sdružení
(www.lrs.cz).

Nenechte se chytit do sítí lichvářů

CHODOV – Sdružení Khamoro zorganizovalo 10. května ve spolupráci se společností Člověk v tísni besedu o novodobé lichvě. S klienty hovořily lektorky M. Kavalíková a N. Florianová. Témata se týkala novodobé lichvy, předluženosti do-

mácností s nízkými příjmy a rychlých půjček.

Zpočátku se diskutovalo o nejčastějších důvodech vedoucích k půjčce (dluh na bydlení, ztráta zaměstnání, mimořádná situace v rodině – svatba, úmrtí, snaha o vy-

rovnání se majetnějším vrstvám společnosti atd.). Pro lepší pochopení problematiky zadluženosti návštěvníci uviděli film Šitkredit.

Petra Kámenová

Pracovnice sdružení Khamoro
(www.khamoro-chodov.cz)

Celý Valmez tleskal Kalmánovi

VALAŠSKÉ MEZIŘÍČÍ – Pořádný cimbálový nářez rozehrál na večer 20. května milovníky temperamentní hudby. Do Valašského Meziříčí zavítal slavný romský cimbálista Kalmán Balogh s kapelou Gypsy Cimbalo Band.

Ta patří k tomu nejlepšímu, co současná maďarská etnoscéna nabízí. Skládá se z šesti členů, vznikla roku 1994.

Koncertuje po celém světě, hraje nejen folklor, ale i jazz, romské balady, flamenco či rumunské hory.

Kalmán studoval Lisztovu akademii v Budapešti a je nejvyhledávanějším maďarským cimbálistou, propojuje hudbu klasickou s prvky jazzu. Před začátkem vystoupení jsme se s členy kapely vyfotili. Pak jim sestra Veronika začala zpívat a jim se to tak zalíbilo, že ji pozvali na podium. Zazpívala starou romskou píseň společně s Kalmánem. Byla to krásná podívaná, jejich hudba jako kdyby všechny hypnotizovala. Celé náměstí bylo zalidněné i přes to, že počasí moc nevyšlo. Šlo se tam víc gádžů než Romů a toho mi přišlo celkem líto.

Po představení se kapela přesunula do místní hospody Přístav, kde v hraní pokračovala.

Z akce mám krásný zážitek. Díky této kapele se doufám aspoň trošičku změnil pohled „bílých“ na nás Romáky.

Text a foto: Emílie Kačová

Karel Holomek: Pane Nečasi, ve vládní radě pro Romy končím

Vážený pane premiére, s politováním Vám musím oznámit svoji rezignaci na funkci člena Rady vlády pro záležitosti romské komunity. Vedou mne k tomu nenaplněná očekávání, která jsem s touto funkcí spojoval.

Jsou tohoto druhu:

Očekával jsem, že Rada se stane pro Vás skutečným poradním orgánem v záležitosti lidských práv, vztahujících se úzce k problematice soužití romské menšiny ve společnosti.

Neznám jiný fundovanější orgán pro tento účel, než je právě Rada, složená z nejvýše postavených úředních činitelů vlády a jednotlivých resortů a doplněná stejným počtem romských členů. V dané situaci ji pokládám za nejfundovanější instituci, která má předpoklady účelně a efektivně radit vládě a také zabraňovat svou kritikou přijímání rozhodnutí, která obecně nepřispívají ke zlepšení pozice nejhůře ve společnosti postavené menšiny, menšiny romské.

Dospěl jsem k tomuto poznání po půlročním fungování Rady. Zajisté si vzpomenete na první zasedání Rady loni v listopadu, kdy jsem osobně formuloval tuto otázku adresně přímo Vám a Vy jste odpověděl, že v záležitosti Romů je poradním orgánem pro Vás tato Rada. Dnes tedy zaznamenávám, že tomu tak není.

Tehdy jsem byl veden poznáním, že poradenství v uvedených záležitostech Vám poskytují jiní lidé. To jsem mohl sledovat zblízka, neboť toho času jsem vykonával funkci poradce Michaelu Kocábovi, tehdejšímu zmocněnci pro lidská práva a dřívějšímu ministrovi. Kvalitu Vašich poradců nemíním nijak komentovat. Zmíním se pouze o nejzásadnějších věcech, které moje zklamání dotvrzují a tím i jasně definují oprávněnost mých argumentů.

Velkým zklamáním pro mne bylo vyústění projektu Školiciho a informačního centra romského holocaustu v Hodoníně u Kunštátu, které nebylo svěřeno pro tento účel profesionálně i morálně připravenému Muzeu romské kultury v této oblasti pracující celých 20 let, nýbrž zcela mimo jakoukoliv logiku v této věci neznalému a nepří-

pravenému Pedagogickému Muzeu Jana A. Komenského v Praze. Tento projekt byl od začátku koncipován jako projekt vládní, aby nakonec skončil z důvodů nepodstatných v gesci ministerstva školství. Podrobnosti jsem Vám vypsal v dopise z loňského 10. února. Vaši odpověď jsem neobdržel.

První dopis, koncipovaný ještě před ustavením zmiňované Rady, který jsem Vám rovněž zaslal, se týkal omezení v práci Sekce pro lidská práva, způsobené dlouhodobou absencí funkce zmocněnce pro lidská práva a snahou tuto sekci co nejvíce omezovat a limitovat. Argument mnou uváděný byl, že právě lidská práva účinně a dobře respektovaná mohou zabraňovat nejhůřším dopadům sociálním i jiným právě na menšiny, tedy i menšinu romskou. Převládala tendence, že nejlepší ochranou je Ústava a zákony, že nic dalšího netřeba. Není žádným tajemstvím, kdo tyto rady ve vládních kruzích prosazoval. Pravda, přece jen díky chladnému rozumu bylo dosaženo kompromisu ve stavu, který je nyní. Ani na tento dopis jsem nedostal odpověď, ač mi byla Vámi přislíbena dokonce i v médiích.

Další zklamání v řadě jiných, které už uvádět nebudu, je výkon inkluзивního vzdělávání romského žáka v českém školství, jehož skutečnění sliboval ministr Dobeš na prvním zasedání Rady loni v listopadu. Jeho součástí měla být i odpověď na českým státem prohranou žalobu u Evropského soudu pro lidská práva ve Štrasburku vedeného 18 romskými žáky a jejich stížností. Touto odpovědí měly být novely vyhlášek 72 a 73 z roku 2005. Je jis-

té, že dnes zaujímá ministerstvo školství odlišné stanovisko k programu inkluзивního vzdělávání, než bylo původně stanoveno za předcházející vlády, které bylo také mj. výsledkem celkem široké veřejné diskuze. To je jistě legitimní právo ministerstva, kdyby ovšem bylo podrobeno širší odborné diskuzi. Personální politika pana ministra víc než potvrzuje mé obavy. Netřeba opakovat vše, co je už veřejným tajemstvím. Na posledním zasedání Rady ministr Dobeš přítomen nebyl a vysvětlení jeho zástupce bylo naprosto nedostatečné, dokonce bych řekl, že i zmatečné.

Všechny uvedené kroky byly v Radě diskutovány a víceméně odmítány, doporučení směřovala k opaku toho, co bylo přijato.

Vážený pane premiére, je Vaším nezadatelným právem přijímat rozhodnutí, jaká uznáte za správná. Já však také mohu vůči nim vyjádřit svoji kritiku, případně protest.

V okamžiku, kdy jsem vyčerpal již všechny pro mne dostupné možnosti zabránit takovým rozhodnutím, mám právo svůj protest vyjádřit rezignací. To právě činím.

Ještě jedno vysvětlení: jsem jediným členem Rady i mezi členy romskými, který není v žádném úředním postavení ani vůči vládě, ani vůči jakékoliv samosprávě, moje loajalita tedy nemá limity, kromě korektních přístupů. Ty jsem nepřekročil.

Jelikož jste, vážený pane premiére, neodpověděl na žádný z mých dopisů, nečekám odpověď ani na tento. Proto mi dovolu, abych jej světil jako otevřený médiím. Myslím, že bude i dobrou odpovědí na momentálně vyjádřené veřejné průzkumy o mínění české veřejnosti a jejich podjatosti vůči Romům.

Svoji práci v nevládní sféře konám nadále v plném nasazení. Avšak pro funkci člena Rady jsem naznal, že zřejmě doba ještě nenažrála, abych se jí mohl věnovat efektivně.

Přeji Vám hodně štěstí ve Vaší nelehké práci. V dokonalé úctě

Karel Holomek

Předsedovi vlády ČR jako předsedovi Rady vlády pro záležitosti Romů, Petru Nečasovi, Brno, 10. května 2011

Na čarodějnou stezku Khamora z Chodova se nezapomíná

CHODOV – Kolem 25 dětí se zúčastnilo „čarodějné stezky“, kterou pro ně poslední dubnový den, u pří-

ležitosti „pálení čarodějnic“, připravili pracovníci chodovského Občanského sdružení Khamoro.

Do přípravy akce se zapojilo také sedm našich klientek, které se převlékly za čarodějnice. Vzaly si kostým, paruku, klobouk a obličej si pomalovaly tak, že je málem nebylo možné poznat.

Součástí čarodějné stezky bylo sedm stanovišť, na kterých musely skupinky dětí plnit různé úkoly.

Na každém jednotlivém stanovišti dostala každá skupinka písmenko, kdy z nasbíraných písmenek měla na konci stezky složit poslední slovo z odklínadla a oživit tak zakleté spící ježibaby. Ty nám suplovaly dvě stážistky z jiné organizace. Nakonec jsme si všichni opekli vuřty a společně strávili hezký čarodějní podvečer.

Petra Kámenová

*Pracovnice chodovského centra Khamoro
(www.khamoro-chodov.cz)*

komentář

Rado, rad' či nerad', rozhodlo se už jinde

PAVEL PEČÍNKA

Jít, či nejít? Tuhle otázku kvůli členství v Radě pro záležitosti romské menšiny řešil nejen Karel Holomek. Stává se to vždy, když dotyčný patří ke struktuře, která mu je v mnoha věcech „proti srsti“ a on řeší dilema: Riskovat svoje znemožnění, ale uchovat si možnost z vlivného postu aspoň o kousíček posunout věci „svým“ směrem? Nebo vypnout hrdinsky hruď a prasknout dveřmi až odpadne omítka, ale zakopat se tak v ghettu „jediných spravedlivých“ a odsud pokřikovat opoziční slogany, kterým se dobře naobědvaný vykonavatel moci jen zašklíbí? Rozhodnutí pak záleží na osobních mezích snesitelnosti.

Otázka zní, jestli se u této vlády nedalo už při jejím vzniku odhadnout, kterým směrem a jak bude republiku kočírovat a co vlastně v romských záležitostech bude, chce, či přesněji řečeno, může vůbec podnikat. I když příčin okrajového postavení většiny Romů v různých zemích můžeme vyjmenovat mnoho a ani sociální stát (ať už demokratického, skandinávského typu, nebo typu totalitního, východoevropského) si s nimi neuměl beze zbytku poradit, u nás dnes patří k několika hlavním příčinám tato: Už pevně zakořeněné a čím dál víc silící, shora posvěcené rozvrstvení společnosti.

Je přece už dávno normální, že děti podle ekonomických možností rodičů a jejich známostí a vlivu navštěvují různé druhy školek a škol, s různou úrovní výuky. Zde zrozená přátelství a kontakty pak zlepšují šance na získání lukrativnějších pracovních míst.

Je normální, že se takto oddělují lidé podle úrovně bydlení, od vyložené „špatných adres“ až po satelitní čtvrti.

Je normální, že podobné bariéry se už naprosto legálně vytvářejí ve zdravotnictví, vedle standardu tu máme čím dál víc placeného „nadstandardu“, ale pro část lidí se rýsuje zřetelný „podstandard“. Bude normální lepší životní úroveň pro ty důchodce, kteří si mohli na stáří soukromě naspořit. Atd. atd.

Při takto nastavených trendech je potom normální, že asociálně žijící část Romů bude ve všech výše uvedených oblastech dál „vychytávat“ ty nejhorší možné pozice. Tudiž se bude dál uzavírat ve svých vyzkoušených, velkorodinných vazbách, které jim zajišťují přežití, byť na té nejnížší úrovni.

A není potom v takto čím dál víc rozvrstvenější společnosti celkem šuma fuk, jestli se premiér o něčem radí s „romskou radou“ či nikoliv?

co na to naše právnička?

Týká se novela občanského zákoníku také přechodu nájmu při úmrtí nájemce?

Nejprve uvádíme nové znění § 706 občanského zákoníku:

- (1) Zemře-li nájemce a nejde-li o společný nájem bytu, přejdou práva a povinnosti z nájmu na osobu, která žila v bytě s nájemcem ke dni jeho smrti ve společné domácnosti a nemá vlastní byt. Je-li touto osobou někdo jiný než nájemcův manžel, partner, rodič, sourozenec, zeť, snacha, dítě nebo vnuk, přejdou na ni práva a povinnosti z nájmu, jen pokud pronajímatel s jejím bydlením v bytě souhlasil. Pro souhlas se vyžaduje písemná forma.
- (2) Nájem bytu po jeho přechodu podle odstavce 1 skončí nejpozději uplynutím dvou let od okamžiku přechodu nájmu. Toto ustanovení se nepoužije v případě, že osoba, na kterou nájem přešel, dosáhla k okamžiku přechodu nájmu věku 75 let.
- (3) Splňuje-li více osob podmínky pro přechod nájmu, přejdou práva a povinnosti z nájmu na všechny společně a nerozdílně. Je-li však mezi těmito osobami nájemcovo dítě, přejdou práva a povinnosti z nájmu na ně.
- (4) Každá osoba splňující podmínky pro přechod nájmu může do jednoho měsíce od smrti nájemce písemně oznámit pronajímateli, že v nájmu nechce pokračovat, dnem oznámení její nájem zaniká.
- (5) Jestliže zemře nájemce družstevního bytu a nejde-li o byt ve společném nájmu manželů, přechází smrtí nájemce jeho členství v družstvu a nájem bytu na toho dědice, kterému připadl členský podíl.

Nová úprava tedy zavádí zúžení okruhu osob, na které v případě smrti nájemce přechází nájem bytu. Především nájem jako doposud nepřechází také na osoby, které pouze pečovaly o společnou domácnost zemřelého nájemce a nebo na něho byly odkázány výživou a prokáží, že s ním žily ve společné domácnosti nepřetržitě alespoň po dobu tří let před jeho smrtí a nemají vlastní byt (dosavadní odstavec 2 § 706), pokud není současně splněna podmínka, že pronajímatel s jejich bydlením v bytě souhlasil. Souhlas musí mít písemnou formu. Zvýhodněné postavení mají příbuzní, kteří jsou v odstavci jedna vyjmenováni.

JUDr. Ludmila Krátká

*Autorka je advokátka (AK Příkop 2a, Brno,
e-mail: ludmila.kratka@seznam.cz, tel.: 731 479 587).*

Čím dál víc je slyšet kritika přístupu, s kterým k Radě vlády pro záležitosti romské komunity přistupuje Nečasova vláda. Naše anketní otázka proto tentokrát zněla:

Co říkáte přístupu vlády k její Radě pro záležitosti romské komunity?

Antonín Sed'a

Poslanec ČSSD, Uherské Hradiště.

Základní otázka je, jestli Rada vlády pro záležitosti romské komunity vůbec funguje a jakým způsobem. Jako poslanec z této Rady nedostávám žádné informace a taktéž jsem v poslední době nezaregistroval žádné novinky o její činnosti v českých médiích. Z tohoto pohledu se domnívám, že Nečasova vláda nepovažuje začleňování romské komunity za svoji prioritu, stejně tak ji příliš nezajímá řešení nakumulovaných problémů souvisejících s činností Rady.

Felix Černoch

Přednášející na Vysoké škole mezinárodních a veřejných vztahů, Praha.

Kdysi jsem v této radě, jak jistě víte, pracoval a popravdě přiznávám, že pro dnešek moc důvodů k nadšení neshledávám. Jen si dovoluji podotknout, že integraci neztotožňuji s asimilací.

Linda Sokačová

Ředitelka společnosti Gender Studies (www.genderstudies.cz), Praha.

Já takto odpovídám spíše na základě zkušeností z fungování Rady vlády pro rovné příležitosti žen a mužů. Musím bohužel říct, že v současné době v této Radě ani nevím, jestli bude fungovat a za jakého složení, protože nám – bývalým členům a členkám – zatím nedal nikdo vědět. Doufám, že Rada pro romské záležitosti je na tom alespoň v této oblasti lépe. Přímou o její činnosti toho také není moc slyšet, za Kocábových dob toho alespoň v médiích bylo více. Což ovšem neznamená, že by samotní členové mimo ni nepracovali.

Štefan Tišer

Předseda Společnosti Romů a národnostních menšin Plzeňského kraje (www.srnmpk.cz).

Jelikož jsem také členem Rady vlády pro národnostní menšiny, přál bych si, abychom vzájemně spolupracovali a dodávali si informace, týkající se Romů. Také pokládám za důležité pravidelné schůzky, a to kvůli projednání škrtů v sociální oblasti. Jak všichni víme, tato reforma se bude nejvíce dotýkat romských obyvatel. Podle mého monitoringu zůstává velká část Romů od roku 1990 na úřadech práce, nemají odpracované roky na důchod, čeká je ještě větší bída než nyní. Proto uvítám každý návrh schůzek, kde budeme moci projednat aktuální záležitosti. Nečasova vláda přistupuje k problémům národnostních menšin velmi ledabyly.

Elvis Gábor

Zpěvák přerovské skupiny Imperio (www.imperio.estran-ky.cz).

Nemůžu si pomoci, ale mně přijde, že se neděje absolutně vůbec nic! A jak přistupuje vláda v čele s panem Nečasem k této Radě? Přece tak jako každá předešlá vláda se svým premiérem. Ale nepřekvapuje mě to, protože vláda a jednotliví ministři mají dost práce sami se sebou a se svými problémy, které se týkají úplně všeho, jen ne Romů. Řeší své Johnny a Věci veřejné atd., takže na nějakou romskou problematiku už nezbyvá čas! Bohužel si na tuhle situaci nemůžeme příliš náříkat, protože dokud se my samotní Romové nesemkneme a nevychováme vlastní inteligenci, která by nás mohla důstojně reprezentovat, tak to takhle bude končit asi pořád. Jak říkám, bohužel! Ale snad jednou přijde ta správná změna k lepšímu.

Arnošt Goldflam

Herec, režisér, dramatik, Brno.

Já myslím, že se s tím nic neděje a že se to odsouvá na neurčito. Žádnou aktivitu ani výsledky nepozoruju, i když si všímám, zajímám se. Koneckonců ještě, myslím, ani nezachala pořádně pracovat zodpovědná osoba po Kocábovi. I když ten se snažil hlavně navenek, pro média, zdálo se...

(pp)

Chcete přispívat na naše anketní a tematické stránky?

Ozvěte se na pecinkapavel@seznam.cz nebo rhangos@volny.cz

Diskuse – kniha návštěv
www.srnmcz.cz/guestbook.htm

Muzejní noc odstartovaly rytmy...

Dokončení ze str. 1

pokrmů. Například holubky, neboli plněné zelné listy, se vyprodaly už v první polovině večera.

A co na to samotní návštěvníci? „Během brněnské muzejní noci vy-
metám muzea pravidelně. Vaše mu-
zeum mě vždycky dostane svou
zvláštní, trochu tajemnou atmosfé-
rou. I letos jsem se nechala zlákat

a zase to vyšlo. Ochutnala jsem tra-
diční romská jídla, a i přesto, že
jsem se nechtěla mačkat na koncer-
tě v sále, užila jsem si romskou hud-
bu v pohodlí dvorečku s občerstve-
ním. Zamlouvala se mi výstava fo-
tografií Mariny Obradovic.

Doufám ve větší množství zaji-
mových akcí, které by do Muzea

romské kultury nalákaly více ná-
vštěvníků během celého roku, za-
slouží si to,“ sdělila nám návštěvni-
ce Zuzana O.

A teď už nezbyvá nic jiného než
se těšit na brněnskou muzejní noc
2012!

Lucie Křížová

Foto: Muzeum romské kultury,
Lenka Grossmannová

Ida Kellarová: Spolupráce Romů a Rakušanů mě nadchla

Dokončení ze str. 1

Všiml jsem si, že studenti pořád přinášeli v pytlích oblečení do sbírky ošacení. Kam to putovalo? Ano, součástí projektu byla i sbírka pro chudé Romy na východním Slovensku. Studenti, jejich přátelé, naši známí, všichni nosili šatstvo, hračky, nástroje. Byli jsme rádi, že jim můžeme alespoň takovouto činností pomoci k tomu, aby jejich děti chodily do školy pěkně oblečené. Firma Gebrüder Weiss nabídla škole sbírku sponzorsky odvézt kamionem. Tentokrát ji dopravíme do romské osady Rákusy u Kežmaroku.

Spolupracujete s romskou mládeží už 15 let. Dostavily se výsledky? Nejdřív jsem začínala s dospělými. Vrátila jsem se po patnácti le-

tech zpět domů, bylo po revoluci a já byla v šoku, co se to tady děje. Netušila jsem, že u nás panuje rasismus a diskriminace, pocítila jsem zodpovědnost. Šlo o cestu náročnou a bolestivou. Soustředila jsem se převážně na Romy, cítila jsem potřebu jim pomáhat, a tak jsem se do toho pustila.

Mám čisté svědomí a s čistým štítem mohu říct, že jsem vynaložila veškeré své úsilí, energii, čas i vlastní finance, abych pomáhala. Hodně jsem se ale na této cestě naučila a udělala jsem si také vlastní názor založený na zkušenostech. Mám nádherné vzpomínky na vlastní dětství prožité v mé romské rodině. Nechtěla jsem žít v předsudcích: pokud chci Romům pomáhat, musím s nimi žít a rozumět jim.

Jsem nesmírně vděčná, že jsem to nevzdala, jsem člověk odhodlaný. No a potom jsem začala s dětmi.

Na čem právě pracujete?

Projekt pro rok 2011 a 2012 je věnovaný dětem. Míret pod mým vedením založil pěvecké sbory v Ostravě, Valašském Meziříčí, Brně, Kokavě nad Rimavicou a dalších městech. Romské děti, vybrané pro tento sbor, nejen secvičují pěvecké materiály, ale pracují na svém osobním růstu.

Motivujeme je ke vzdělání a prezentaci své kultury a tím, že s námi cestují po světě. Dáváme jim i možnost setkávat se s jinými kulturami, otevírat se světu a rozšiřovat takto i své obzory a vědomosti.

Ptal se Michal Mižigár

Sar o Rakušana the o Roma kernas jekhetaňi buťi

Andro rakusko Dornbirnos pes 26.–29. apriliste kezdinelas vorkšopos, savo kernas o jekhetaňiben Miret the o gymnazium Dornbirnoste. Buter amenge pal e akcija phenda e umelecko veduci le Miret, e spevačka Ida Kellarová.

Keci čhavenca kernas buťi?

Kerahas buťi šovardeše študentenca Dornbirnostar the le asistentenca, save iľom andro kada projektos – dešduje romane terne čhaven, kaj te zaačhen kadi bari buťi u te preden, so džanen, the o bičhavipen, savo pes garuvel andre romaňi kultura.

Savi has jekhetaňi buťi le štu-dentenca?

Somas bares prekvapimen, sar phundrade enas kala terne manuša. Sar amen ile kija peste, sar chudle te giľavel o romane buterhangí, kelenas, šunen as o vakeribena u sar enas phučkerde, tromade, šukar. The te o vorkšopos kezdinelas d'ives, kana le študenten na has e škola u pro kada trined'ivesengero vorkšopos na mušinenas te jel, avile 60 u ačhile amenca dži agor.

Duminavas upre čulororenca, sar bi oda has k'amende u dogeľom oleske, kaj pre kala študenta has te dičhol, kaj len o profesora the e caľi škola lačhes sikhľaren, hine mištes vedimen u navigimen u me duminav, kaj oda has nekbuter šundo. Paťav oleske, kaj savoro hin andre amende bare, sar andro daja th'o dada the o sikhľarde, so andro čhave thovas, oda lendar korkorendar avel pale.

So has pre kaja buťi nekfeder?

Nekfeder perdal mande has te dikhel o arakhiben amare terne Romengero le austriakere terne manušenca. Mukhavas lenge o than, kaj te preden e romaňi kultura u kale dromeha te prindžaren pen u te jekhetaňare pen. O romane giľa pherde jileskere amenge savorenge šegetinde u dine amenge zor, kaj te keras sa sig u trined'ivesengero vorkšopos agorisal'iam jekhetanes andre khangeri Dornbirnoste koncertoha, savo ľikerelas 90 minuti, kaj rozgiľad'am sa le manušen andre khangeri u resľiľam avka na ča le profesoren andal e škola, aľe the ola čhavengere dajen the daden. O daja the o dada the o profesora amenge paľikerenas vaš oda, kaj pes amenge lačhard'a te phundraveľ lengere jila u te dikhel len avka bachtale.

O čhave korkore phende, kaj kada koncertos giľavena vaš o kamiben th'o smirom pre kadi phuv u le giľenca te marel pes vaš o feder svetos.

Giľavenas jekhetanes, sar vaš e voďi, u enas šukar. Pro kale momenti ňiko amendar šoha na biste-rela.

So me mange olesar iľom, hin oda, kaj man kale terne manuša dine, kaj te paťav. Buterval mange phenav, savo oda adaj pre kada svetos ela tel vajkeci berš, aľe kada projektos man diňa smirom, bo te o terne manuša hine ajse šukar, the pal kada me man dodžand'iľom kalestar, ta o svetos ela andro lačhe vasta. Igen lenge ľikerav o angušta.

O koncertos has igen lačho, na kamenas bi pale lenca varekana te kerel buťi jekhetanes?

Amen hin but projekti mek angal amende. Jekh amen ela augustoste Zurichoste (Švicarsko), aver septembriste pre Slovensko, paľis sam vičimen andro aver pandže školi andro Švicarsko, pro festivali the aver projekti andro svetos u chudľam te kerel buťi jekhetanes le školenca the adaj pro Čechi.

Dornbirnoste kamas mek te avel pale u te kerel odoj koncertos orchestroha Dornbirnoste, kaj bašaven andro orchestros tiš o terne manuša. Le Miret hin bičhavipen (poselstvos) u me som paľikerd'i vaš oda, kaj arakhľam o drom, sar te kerel aver u te šegetinel kale svetoske.

Dikhľom, kaj o študenta sajekh anenas andro gone o renti, save pen kidenas andro uraviben. Kaj ole renti gele?

Hi, andr'oda projektos has th'o ki-diňipen rentendar perdal o čore Roma pre tosarutno (vichodno) Slovensko. O študenta, lengere kamarata the aver lengere džene, savore anenas o renti, o hrački the o sersami. Savoro oda has šukar the fajnova renti, th'amen sam igen rade, bo šaj kale keribnaha šegetinas le čore Romenge, kaj lengere čhave te phiren andre škola šukares urde.

E firma Gebrüder Weiss diňas hjaba te ľidžal o renti kamionoha. Akana ľidžaha o kid'lipen andre romano gav Rakusen (tosarutno Slovensko, paš o Kežmarok).

Varekaj pal tumende pisinenas, hoj keren buťi jekhetanes le romane čhavenca imar dešupan-

dž berš. Phenen šaj amenge, s'olestar geľa avri?

Hi, imar oleske dešupandž berš. Peršes kezdinavas le barenca. Avľom pale pal o dešupandž berš khere, has oda pal e revolucija u me chudľom šokos, s'oda pes adaj k'amende ačhel. Na džanavas olesar šoha, kaj k' amende rajinel o rasimus th'e diskrimacija u šundľom, kaj the me vareso mušnav te kerel u chudľom man te marel vaš o feder svetos. Has oda pharo drom, the igen dukhado.

Chudľom te kerel ča perdal o Roma, šunavas o kamľipen lenge te šegetinel, th'avka kezdindľom. Hin man žuži voďi u šaj phenav, hoj diňom avri sa miro usilis, energija, časos the mire love, kaj te šegetinav. But sikhľiľom pre kada drom u kerďom mange miro nazoris pal oda, so džanľiľom u šunavas.

Hin man šukare leperibena pro miro čhavoripen andre miri romaňi famil'ija u na kamavas te dživel andro predsudki, bo te kamav le Romenge te šegetinel, mušnav lenca te dživel the te ačhaľol len. Me som bares paľikerd'i, kaj na preačhiľom oleha, bo som tromado manuš. Paľis kezdindľom te kerel le čhavenca u arakhľom baro viznamos. Dži agor mange iľom andre god'i, kaj kada drom našťi uľahas bi oda so prindžardľom, hin oda buter smislos u pherdarel man.

So akana le Miret keren?

Perdal berš 2011 the 2012 hino projektos dino le čhavage – Čhavorenge. O Miret tel mande the miro umelecko tímos kerďam giľavipengere subori Ostravate, Valašsko Meziříčiste, Brnoste, Kokavate the andro aver fora. Phirkerahas odoj te probinel o repertoaris pr'amaro koncertos, pro festivali the aver akciji.

O romane čhave, save has kidle avri andro kada suboris, na ča probinkeren sa o giľa, aľe keren buťi perdal peste, lengero dženenengero baripen, phenas lenge, kaj te sikhľon u tiš te sikhaven lengeri kultura oleha, kaj o čhave phirkeren amenca pal o svetos.

Das lenge, hoj te dikhen u prindžarkeren o aver kulturi, phundraven pen svetoske u ena len neve džanibena.

O Miret peske barard'a imar peskeri generacija, savi akana kezdind'a te kerel buťi u sikhavel sa, so džanel avre terne manušenge pro kada svetos.

Phučelas Michal Mižigár

Ohlédnutí za letošním prvním májem v Brně

BRNO – Na 1. máje se pod heslem Brno Blokuje sešlo asi 1200 lidí. A to jak Romů či zástupců neziskových organizací, tak i „obyčejných“ Brňáků.

Chtěli zablokovat pochod Dělnické mládeže, jehož trasa byla nahlášena přes ulici Cejl a dále lokalitou Brno-sever, kde žije nejvíce Romů.

Přestože městská část Brno-sever požadovala, aby pochod nebyl povolen, soud došel k opačnému názoru. Shromáždění asi 400 členů Dělnické mládeže se sešlo u Domu umění v centru Brna. Toto centrum bylo také uzavřeno a veškerá doprava odkloněna. Policie za asistence vrtulníku, psovodů a těžkooděnců neonacisty držela mimo protestující a blokující dav. Na ultrapravicovém srazu promluvili řečníci čeští, rakouští i bavorští. Jelikož nás zajímal počet neonacistů, byli jsme se přesvědčit na vlastní oči a dorazili jsme k nim právě v okamžiku, kdy kdosi na pódiu zpíval písně Karla Kryla. Před oficiálním zahájením pochodu neonacistů se konalo ekumenické shromáždění předních představitelů u nás nejčtenějších církví. Symbolicky si zvolilo místo mezi oběma tábory. Vzhledem k tomu, že médii již prošlo mnoho článků věnujících se 1. máji v Brně, přidám několik osobních dojmů. Při blokádě se sešli nejen Romové, ale mnoho studentů, dospělých i starších lidí – tedy těch „obyčejných“ Brňáků. Zářný důkaz toho, že ač stále panuje negativní smýšlení vůči Romům, existuje i dostatek lidí, kteří se dokážou ozvat.

Naproti tomu vznikla až absurdní situace, kdy jsem šla doprovodit desetiletého romského kluka mimo blokádu, a těžkooděnci za plexisklem ho nechtěli pustit skrz neprodyšně uzavřenou ulici zpět domů na Bratislavskou. Místo toho mu řekli, ať jde ulicí před davem blokujících. Takže ho vlastně poslali do náruče Dělnické mládeže (která dle fotografií rozhodně nebyla mládeží), neboť jediná otevřená ulice byla rovnoběžná s tou, kterou chtěli neonacisté proniknout směrem k protestujícímu davu. Tomu všemu dodával na „vážnosti“ monitorující policejní vrtulník, který létal nad shromážděním u Muzea romské kultury. Důsledkem bylo, že nikdo z přítomných neslyšel řečníky ani cimbálovku, která zde hrála. A to i přes nepřízeň počasí.

Zhodnocení na závěr: Je výborné, že se nikomu nic nestalo a že neonacisté, přestože to bylo v mnoha médiích prezentováno jinak, Brnem neprošli.

Miroslava Čepová

Krajská vedoucí sdružení Romodrom (www.romodrom.cz).

Foto: J. S. Sláma, Tomáš Škoda.

co na to naši čtenáři?

V třetím čísle RH jsem opomenul uvést autora fotografie bočního oltáře na Svatém kopečku od sochařky Boženy Přikrylové. Takže trochu opožděně: poděkování patří Zdeňku Dvořákovi z Liberce, který foto pořídil a zaslal nám ho elektronickou cestou.

Karel Holomek, Brno

Nevím, jak jsem se dostal do vaší databáze a proč mi chodí elektronická verze Romano hangos, ale žádám o zrušení zaslání těchto mailů. Díky tomu, že moje firma sídlí řekněme na „blbé adrese“, jsem s cikánskou kulturou konfrontován dnes a denně. Tudiž mne čtení vašeho čtrnáctideníku již ničím novým neobohacuje.

Ludvík Kunetka, Brno

Vynikající třetí číslo Romano hangos!

Dagmar Daňková, Zlín

Co se týče dozvuků kolem prvomájové blokády neonacistického pochodu v Brně, ať šéfredaktor Romano hangos příště nasměruje tápající „romskou reprezentaci“ s jejími dotazy na tiskové odbory jeho oblíbených stran ČSSD, SZ nebo KSČM. Tyto partaje na blokádě rozhodně nikomu nechyběly. Jen dva zkrachovali politici tam přebývali. Jednomu (Kocáb) jsem to poměrně nevybíravě stihl sdělit, druhému (Liška) to sdělím příležitostně. Jinak ale díky za zbytek Pečínkova komentáře v brněnské Rovnosti k oné události (když pomínu jeho trvalou stranickou obsesi, tak to bylo OK) i za propagaci naší akce v Romano hangos.

F. Orba, Brno

Děkuju za poslední číslo Romano hangos a opět ho nabízím kolegům u nás na škole. Jinak pozdravuji kromě Vás i Vašeho kolegu Karla Holomka, kterého pamatuji ještě ze začátku 50. let jako vojenského eléva právě v Brně.

Felix Černocho, Praha

Pane Pečínko, šíříte elektronicky vaše noviny už dlouho na adresy různých institucí, firem a osob. Takže za prvé: Posíláte nevyžádanou poštu. Za druhé: Je to reklama. A za třetí: Nikdy mi už více neposílejte takové cigánské sračky, nebo na Vás podám trestní oznámení. Nechápu, jak se může študovaný a očividně chytrý člověk – soudě podle počtu Vašich publikací a hlavně člověk žijící v Brně – věnovat psaní o Cikánech. Mám v centru Brna několik prodejen a ti Vaši spoluobčané mě stáli už na krádežích za posledních 10 let více než 400 000 korun a mnoho hodin u soudu.

Karel Ulman, Brno

Srdečně zdravím. Od té doby, co působím na Vyšší policejní škole Ministerstva vnitra v Brně, již nevyvímám tak aktivně činnosti v problematice menšin. Nicméně toto téma české společnosti je pro mne životním zájmem a hlavně nyní pracuju jako pedagožka policistů. Proto jsem mail s informacemi o Romano hangos v elektronické podobě přivítala. Fakt jste mě potěšil. Ostatně na Den učitelů jsem požádala skupinu Piroš Rouža, aby nám zatančila přímo v policejní škole, a bylo to moc fajn. Takže ještě jednou díky, pane Pečínko, a hodně zdaru.

Soňa Svobodová, Brno

Tentokrát jsem věnoval čtení stránek vašeho časopisu trochu víc času a něco z něj jsem vybral i pro svůj blog na <http://skopal-jaroslav.blog.cz>

Jaroslav Skopal, Přerov

Po Romano hangos sáhli i hiphopeři

Do karvinského klubu Insomnia se 20. května sjela řada mladých na vystoupení nazvané Hip Hop Massacere Vol.3. Chtěli vidět v akci své oblíbence v sestavě Hugo Toxxx, Lukrecius Chang, Danny, Pavel Baar, RUMAN a DJ Bury. Potěšilo nás, že hiphopeři zde měli k dispozici i naše noviny. Díky za propagaci a distribuci. Na snímku (zleva) návštěvníci koncertu Martina Miklánková, Katrin Toráčová a Michala Toráčová.

(lch, pp)

Chytrá myška

Je pátek a je jaro, nejhezčí období roku a ke všemu ještě krásný slunný den! Jako malovaný! Končí pracovní týden, pro mě to však značí víkend strávený s dětmi. Co ještě pěknějšího mě čeká? Nejlépe si odpočinu u nich, s vnučkou se potěším... A co nového je u mladých? Že jsem zvědavá? To ani ne, spíš starost, jestli je vše v pořádku jak má být. To my, rodiče, děláme a rádi, jak kdy.

I když manželovi se moc nechťelo, přemluvila jsem ho.

„Pořád jen otravuješ děti, proboha! Nech je být, ať jsou taky samy, mohli bychom radši jít někam si sednout s kamarády na pivo nebo tak.“

„Ne, já chci k dětem a basta! Celý týden jsem je neviděla, ani nevím, co se děje, jestli mají na živobytí a podobně,“ nedala jsem se.

„Jen je nech být, ať se starají oni sami, jsou dospělí, nech je trochu se v tom plácát, ať vědí, co je život, přeci jim nebudeme řídit život my!“

„Nechci jim nic řídit, ale moc se mi stýská.“

„Tak jo, jedeme, ale v sobotu odpoledne domů, jasný?“

„No vždyť jo, cestou ještě něco nakoupíme pro Aničku.“

A tak jsme nasedli do auta a jedeme k mé radosti za synem a jeho rodinkou. Každá máma mi dá za pravdu, když řeknu, že starost o děti nekončí tím, že dospějí. Naopak starost o ně je ještě větší, pokud dospějí. Ožení se? Mají na živobytí? Mají práci? Je snacha hodná na synáčka?

Naštěstí práci mají oba a střídají se, holku dají do školky a pracují na směny. Celý týden se vlastně pořádně neužijí, zbývá jim na to víkend. Manžel má v něčem pravdu, že otravuju. Ale já se snažím snaše trochu pomoci, vyprat, vyžehlít i uvařit, aby měli na sebe víc času. Koupili si rodinný domek a kolem toho je plno práce. A nejen práce, i plno překvapení!

Šťastně jsem dojeli k synovi. Zaparkovali jsme před domem – zase nějaká změna! Okna jsou dokořán, dveře taky, co se stalo, hrklo to ve mně. „Co se stalo synáčku?“ volala jsem, „proč tak větráte?“

„Ani se neptej, mami,“ říká mi syn celý od sazí, „představ si, máme nájemníka!“

„Koho? Vy ještě pronajímáte?“ „Jo a bez peněz! Zadarmo si tu žije a nestěžuje si!“

„Jak je to možné?“ Domnívala jsem se, že snad někdo z jeho kamarádů u nich přespává.

Vešla jsem do kuchyně a tam všechno vzhůru nohama! Co se stalo?

„Proč jsi od sazí?“ „Čistím komín, nechce hořet.“ „Vždyť ani není zima, proč to pit?“

„Kvůli vodě, ušetříme proud,“ odpověděl mi syn. Vidím jak je nešťastný, snacha je taky doma, Anička je nemocná, je tu docela zima.

„Proč máte všechno rozházené, synáčku, co se děje? A všude samá saze!“

„Vidíš, ještě že jste přišli, pomůžete mi vyhnat nájemníka!“

Vyvalila jsem na něj oči jak jen to šlo a on pochopil, že jsem tuze zvědavá!

Pozavíral okna i dveře, dveře na terasu, potom šel k nám a tiše začal mluvit.

„Mami, tati, u nás je myš!“ Výraz v jeho tváři vyjadřoval strach, zoufalství, je mi ho moc líto.

„Zlato, ale v barákách jsou myši, to přece není nic neobvyklého!“

„Jenže tahle myš je taková!“ A naznačil rukama, jak je velká.

„Prosím tě,“ protestovala snacha, „ukazuješ půl metru, to přeháníš, asi takhle malá.“ Naznačila dvacet centimetrů.

„Nevěř jí, mami, půl metru, já ji viděl!“

„Zlato, to by byla krysa nebo potkan!“

„Ne, potkana já znám,“ vrtěl hlavou syn, „to je myš!“

„Tak něco budeme dělat a ne o tom kecat!“ rozhodl manžel.

„Táto, musíš na ni systematicky, ona je moc chytrá!“

„Jakápak chytrá, dej sem koště a uvidíš, já ji vyženu!“

Snacha podala manželovi koště a šla na terasu pro další dvě košťata.

„Kde je ta myška?“ zeptal se manžel a postavil se bojovně jako voják na frontě.

„Táto, říkám, musíme jít na ni strategicky, to znamená utvoříme půlkruh, já, máma a Hana, ty budeš štouchat za kuchyňskou linkou a vystrašíš ji, jasný?“ „Jasný.“

Manžel se vtlačil mezi lednici a linkou a tloukl násadou od koštěte do prázdného místa úzkého prostoru.

My tři jsme čekali, co se bude dít. A nic, ticho, jen buchot dřeva od zdi bylo slyšet.

Kdyby nás tak někdo zahlédl přes okno, určitě by si pomyslel, že s námi není něco v pořádku. Byl na nás komický pohled, jenže mému synovi to vůbec nevadilo. Za každou cenu chtěl vyhnat nájemníka z domu!

Už to trvalo dost dlouho, a tak syn znova nařídil manželovi, co má dělat.

„Táto, musíš vylézt na dřevo.“ Poslechl ho na slovo.

A znova bouchá o život, najednou jsem zahlédla, jak bleskovou rychlostí vyběhla malá myška a znova zalezla za kuchyňskou linku. Ani jsme nestačili zvednout košťata.

„Mami, viděla jsi ji? Vidíš, jak je velká? To je kousanec! Co jsem říkal, půl metru!“

„Je malinká, zlato, a je mi jí docela líto!“

„To snad není pravda! Tobě je líto myši a já jsem psychicky někde, víš kde?“

A znovu chytáme myšku, která je rychlejší o sto procent než my.

„Vidíte ji už?“

„Něéé.“

„Úž?“

„Něéé.“

„Nevyběhla?“

„Něéé.“

Manžel tluče a tluče a my koulíme oči, jak jen to jde – a nic. Podívala jsem se nahoru: milá myška je na vrchní poliče a dívá se na nás.

Od stropu ji dělí tak dvacet centimetrů. Klidně si sedí a dívá se, určitě se nám posmívá.

Tiše jsem na ni ukázala synovi.

Syn přimhouřil oči a řekl: „Co jsem ti říkal? Že je chytrá? Podívej se na ni, ona se nám směje, ale já ji dostanu, to si piš!“ Rozběhl se s koštětem a rozmáchl se po myšce, ale zle! Uklouzl a spadl na znak, koště mu vyletělo z rukou a shodilo lustr, který se okamžitě rozbil na tisíc kousků. Najednou jsme vykřikli. Bože, snad si moc neublížil!

Na štěstí se mu nic nestalo, díky-bohu! Snacha uklidila střepe.

„Zlato, vykašli se na nějakou malou myšku, ještě se stane nešťestí!“ uklidňuji syna.

Ale on je nepříčetný, i přes ty saze je vidět, jak zrudl vzteky.

„Já ji zabiju! Ta svině jedna, ona mi nedá žít, já kvůli ní nespím, nejím, počkej, já si vezmu hrábě a to teprve uvidíš, ty kryso jedna! Po celém baráku jsem nasadil pastičky a co myslíš? Anička tam strčila prstí!“

„Synu můj, uklidni se, já to zařídím, já ji sejmu, už ti nebude otravovat život nějaká veverka!“

Ale syn neposlouchal, vyběhl na zahradu a přitáhl hrábě.

Mezitím se myška opět schovala, nebylo slyšet nic.

„Tak vylez, kryso, ukaž se, já se nebojím,“ křičel na nájemníka syn. „A vy se připravte. Postavte se zase v té pozici jako předtím.“ A tloukl z druhé strany proti manželovi, myslím, že myška byla někde uprostřed.

Nikdy před tím jsem nevěděla, že myši dokážou skákat. Ale ano, myška opět vyběhla, asi měla strach, a začala běhat po kuchyni a my za ní, ale nic a zase zmizela. Už mě to unavovalo. Už nešlo o to, aby ji chytil a zabil, ale o to, aby si dokázal, že na ni má... Nejde to, já to vzdávám, zapálím si cigáro!“

„Musíš kouřit? Mami, mohla bys přestat?“

„Musím se uklidnit.“

„Tak jo, jdi si zakouřit a my, táto, se do toho pustíme, tluč z té strany a já z druhé a ty, Hani, ji chytej!“

Zapálila jsem si cigaretu a vypustila kouř. Chvilí si odpočinu, stojím u dveří a sleduju, jak moje rodinka bojuje s myší, hrozný pohled! Něco se stalo. Jak tak stojím a ostatní mlátí za linkou, myška klidně stojí tak metr přede mnou a dívá se mi do očí. Co teď? Co dělat? Musím rychle přemýšlet. Co nejrychleji jsem na ni lehla, myslím, že je pode mnou. Jestli ji nerozmáčklo sedmdesát kil, tak žije.

Volám na ně: „Přestaňteééé!“

Až nyní si všiml, že jsem na podlaze. Vidím na nich, jak jsou vystrašení.

„Mami, co se stalo?“

„Ona je tu.“

„Kdo?“

„Ona je tu, pode mnou.“

„Myš?“

„Ano.“

„Počkej, počkej, já se nachystám s hráběma a ty se pomalu budeš zvedat, jasný?“

„Jo, ale nevymlat' mi zuby!“

Ležím na podlaze a kolem mě stojí moje ozbrojená rodinka a napjatě čeká, co bude. Cítím, že myška už není mezi živými, mám nepříjemný pocit.

„Podejte mi ruku a já se zvednu, myslím, že je zbytečné mlátit kolem sebe, už nežije.“

Poslechl, zvedla jsem se a... Myška leží bezvládně, asi se udušila. Dobře, že není na podlaze krev, a dobře, že malá Anička spinká, že to všechno neviděla! Všichni čtyři stojíme v kruhu a tiše zíráme na myš. Syn má konečně klidný výraz ve tváři.

První jsem promluvila já: „Co stojíte jako blbci? Máme plno práce, jdeme uklízet! Práce je tu požehnaně...“

Irena Eliášová

Spisovatelka, žije v Mimoni.

Zázraky se skutečně dějí, stačí v ně jenom věřit

Nedávno jsem dočetla knížku s názvem Andělé v mých vlasech. Už její samotný název mě zcela fascinoval a zaujal. Autorka této knihy, Irka Lorna Byrneová, je hlavní hrdinkou skutečného příběhu. Děj knížky považuju za ojedinělý. Lorna v knize popisuje své dětství, dospívání a stáří. Ale pozor. V jednom okamžiku života, když zemřel její mladší bratr, spatřila anděly. Dětské krásné postavíčky, tváře růžovoučké, vlasy jako zlato, co se třpytí. Měly nad sebou zářící svatozář, toho si Lorna všimla už na první pohled. Volaly si ji k sobě, toužila po nich, chtěla si s nimi hrát, smát se s nimi a spřátelit se. Už tehdy byla jiná. Ptáte se, co slova „být jiná“ znamenají? Čtete dál a zjistíte to.

Lorna rostla a její strážní andělé rostli s ní. Byli s ní všude. Měla je ve vlasech: často byly rozčepýřené i trochu neupravené, když se na sebe podívala do zrcadla. Neměla moc přátel, ale věděla, co chce. Měla velké srdce, byla upřímná a pomáhala

druhým. Andělé jí radili, co by měla dělat, aby pochopila, proč se některé věci udělat takto mají. Často se s nimi procházela po parku, seděla v lese a spolu si vyprávěli o lidském životě a spravedlnosti. Někdy se jí zjevovali v lidské podobě, jindy zase jako živá bohémská stvoření. Křídla zlatá a oči jako studánky. Našli jí manžela, kterého měla mít jen ona. Zasáhlo mě, když jí řekli, že tento milovaný muž zemře ve čtyřiceti letech. Dokážete si představit, kdyby vám něco takového někdo řekl nebo předurčil, co bude ve vašem životě? Věřili byste? Určitě ne. Lorna plakala a vyháněla anděly, ale bohužel byli pořád všude s ní. Nakonec to mladá zamilovaná Lorna musela zvládnout.

Smysl této knížky směřuje k tomu, aby každý člověk na světě našel svůj zázrak, strážného anděla. Už když se narodíme, máme svého strážného anděla. Je dítětem stejně jako vy, nevinný, neposkvrněný, bez hříchů, jen vy a on. Bě-

hem života se naskytne všelicos. A jen při přáních, touhách najít štěstí a lásku se věci doopravdy stanou. Zázraky se opravdu dějí.

Kdo ví. Strážný anděl může být pro někoho sestra, bratr, blízký přítel nebo třeba člověk, který už mezi námi není. Uvědomíte si to tehdy, když už nevíte kudy kam, co dál a jak, když si připadáte jako vyschlý balonek. Byl velký a teď se pomalu zmenšuje... Stačí jen věřit, a to z celého srdce a pravdivě, potom doopravdy toho svého anděla najdete. Nezapomeňte, i když děláte cokoliv, je s vámi a šeptá vám do pravého ucha, co máte dělat a jak se máte správně rozhodnout.

Proto bych všem lidem na světě z celého srdce přála, aby toho svého anděla strážného našli, a to co nejdřív. Stačí si jen všimnat nejmenších maličkostí a poté si vlastně uvědomíte, že tu jsou s vámi. Já už jsem svého anděla strážného našla. A za to děkuji Bohu. Stačí jen věřit a zázrak se splní. **Veronika Kačová**

O čudi pes ačhon, kampil pre lende ča te pačal

Načirla dogind'om e knižka, savi pes vičinelas o Anděla andre mire bala. Imar lakro nav man but las, the peľas mange andro miro jilo. Dženo, so kaľa knižka pisin-džas, pes vičinel Lorna Byrneová, ehin hlavno dženo andre kada ča-čipnaskro pribehos. Ačhiben andre kaľa knižka ehin viz jekh. E cikňi Lorna baruvelas, the phenlas avri peskro čhavoripen, baravipen, the phuripen. Aľe užaren. Andre jekh minutica pes andre lakro dživipen, šal lake muľa terneder phral, sikhavenas o anděla. Čhavorengere šukar džene, o čhama lenge ehas lolarde, o bala sar somnakaj labonas, ehas lenge pro šero devleskere jakha, save labonas. Kalestar peske e Lorna pro jakha dikhl'a, imar sar len pro peršo dikhl'a, sar ehas čhajorake. Vičinenas la ke peste, joj pes kamelas lenca te thovel jekhetane. Imar akor ehas aver. Phučen, so kada lav te avel „aver“ znameňinel? Ča ginen the arakhena čačhipen.

E Lorna baruvelas, the lakre anděla baruvenas laha. Ehas všadžik laha. Ehas andro lakre bala, the furt lake ehas o bala varesar rozčivkerde, sar pes andro gendalos dikhelas. Nahas la but džene, aľe džanelas, so

kamel. Ehas la but baro jilo, phenelas čačipen the šegetinelas avreng. O anděla lake phenenas, so majinel te kerel, kavka hoj te ačaľuvel, hoj pes varesave veci kavka te kerel majinel. But lenca phirlas andro parkos, bešelas andro veš, the jekhetane peske vakerenas pal o dživipen the čačipen. Sikhavenas pes lake varekana sar o džene, varekana sar džide devleskere manuša. O křídla sar somnakaj, the o jakha sar paňa abo diamanta, sar andre lende ehin pherdo paňi. Arakhle lake le Romes, savo ehas ča la. Džalas mange pre choľi, hoj lake phende, hoj lakro Rom, so les kamelas, merla sar leske avela 40 berš. Džanen tumenge andro šero te thovel, te bi tumenge vareko phendžahas, so avla andro tumaro dživipen? Pačandžanas bi? Bizo na. E Lorna rovelas the čhivelas le andělen avri, aľe ehas furt laha. Paľis oda e terňi zakamaďi Lorna mušindas te predživel. Sar ginavas, ta varekana mange andro jakha denas o apsa.

E god'i andre kaľa knižka ehin kada, hoj sako dženo, so hino pro svetos, mušinel te arakhel peskro čudos, kole peskro andělos. Imar sar pes narod'ind'am, ehin amen amaro

andělos. Ehin čhavoro kavka sar tumen, paťivalo, bi o binos, ča tumen the jov. Maškar dživipen pes ačhola savoro. The ča pal o vinšišagos, te kamel te arakhel o bacht, o kamiben, paľis pes o kamiben čačes ačhola. O čudos pes čačes ačhen.

Ko džanel? O andělos perdal varekaste šaj avel e pheň, o phral, o dženo, so tumenca hino, abo manuš, so maškar amende imar nane. Thovna tumenge andro šero, sar imar nadžanen, sar so te kerel, the dičhuvena sar balonkos. Ehas baro, the akana polokes cikňuvel... Kampil ča te pačal jileha, the čačes. Paľis čačes kole peskre andělos arakhena. Napobisteren, he te kerel, so kamen, ehin tumenca, the phenel tumenge andro čačo kan, so majinen te kerel the sar lačhes pes majine te rozhodňinel.

Vašoda savore manušenge pre calo svetos andal calo miro jilo vinšinav, so najsigeder kole peskre andělos te arakhel. Kampil ča lačhes te dikhel, the paľis tumenge phenena, hoj hino adaj, the avela tumenca. Me imar kole peskre andělos arakhľom. The paľikerav le Devleske. Kampil ča te pačal the o čudos pes ačhola. **Veronika Kačová**

Džula a jeho přítelkyně...

nek se ptá Džuly: „Vole, ty nemáš ženu?“

„Hele, vole, já jsem měl holku, Adélka se jmenovala. Byla strašně krásná, měla dlouhé vlasy, modré oči, zadek měla dost dobrý. Ale její máma mě do rodiny nechtěla. Prý nechce v rodině někoho, kdo je bez rodičů.“

Kalmánek si všiml, že má Džula v očích slzy: „Poslouchej, já mám jednu sestru. Ona nikdy v životě chlapa neměla. Taký je krásná, taký má dlouhé vlasy, modrý oči, prsa a zadek má taky. Dvě ruce i dvě nohy. No řeknu ti... Moje máma není taková, ona tě bude mít ráda. I můj otec, uvidíš.“

Džulku se na něho podíval a v hlavě mu přeskočilo: „Vole, co? Jsi blbý? Ona by mě nechtěla ani vidět, nejsem krasavec!“

Kalmanek si zapálil cigaretu a podíval se na něj, jako by byl úplně zblblý: „Co jsi řekl? Však ty jsi dobrý člověk a to je nejdůležitější!“

„Kalmanku, ty víš, že já bych rád. Ale podívej se na mě. Jsem moc ošklivý. Jsem skoro slepý, zubatý. Ani mobil nemám! Tvoje sestra bude moc nešťastná!“

Kalman se začal smát jako blázen na celé kolo: „Ty blbečku jeden blbý, jak dostaneš zálohu, půjdeš si udělat vlasy, koupíš si brýle i ten podělaný mobil! No a pak půjdeme za Agneskou!“

A šli pomalu na ubytovnu. Kalmanek udělal nějakou polévku, teď nevím jakou, já jsem tam nechodila... Jak čas utíkal, vedoucí chlapům řekl: „Chlapi, teď není práce. Jestli chcete, můžete se jet podívat domů.“

Cigáni začali pít jako koňové a utíkali na nádraží koupit lístek na vlak. Džunku, jak viděl ty peníze, skoro to s ním seklo o zem. Šel s Kalmanem koupit lístky k nim – do Košic. Kalman Džulkovi připomněl Agnesku. Džulku si nechal udělat vlasy, koupil si nové brýle, kartáček na zuby a mobil. Kdybyste viděli, jakou měl radost! V kapse mu zůstalo ještě patnáct tisíc, protože ještě něco koupil Agnese, mámě i tátovi. Chlapi sedli na vlak a jeli domů. Když dojeli do Košic, sedli na taxik a ten je odvezl až domů. Kalman měl moc krásný a velký dům, ale měl dva velké psy.

„Tento bílý se jmenuje Fík a ten druhý je Šohaj. Neboj se, nekoušou,“ řekl mu Kalmanek. Otevřel dveře a tam, u stolu, seděla máma, táta a jeho sestra! Taková krásná holka to byla! Džulku se do ní zamiloval na první pohled! „Mami, tati, tento chlapec je můj kamarád. Džulku si přišel pro Agnesku! No, děvče, a teď nám dej jíst nebo tě budu mučit!“ řekl Kalmanek.

„Chceš kávu? A či vůbec jsi?“ ptala se máma, která vypadala strašně mladě. „Ano, prosím si malou kávu. Moje máma byla z Hranomnice Hrabla a táta byl Jandro z Kežmarku. Oni už nežijí, máma měla rakovinu (pfuj pfuj pfuj) a táta se ze žalu upil k smrti. Já jsem sám, jen jednoho bratra mám. Ten utekl do Kanady, protože neplatil alimony na děti.“

Všichni u stolu zděvěněli. Táta povídá: „Tak to jsem nevěděl. Promiň mi. Tady jsi jako doma. Ty chceš naši Agnesu? Tak když bude chtít ona, já nejsem proti!“ Agnesa se na něj podívala, Džulku vstal a dal jí něco do ruky – zlatý prstýnek! Ona byla moc ráda, všichni byli moc rádi!

Já vím, že tento příběh je na dvě věci, ale všichni víme, jak to u nás Cíkáňů chodí. Chcete vědět, jaký byl ten pátý zub? Ten zub byl umělý! Haa hááá. **Lucie Sharrii Oračková**

O Džulkus he leskri piraňi...

Has, nahas, pre jekh ubitovňa Praha dživelas jekh Romoro – Džula pes vičinelas. Jov has igen učo, he nahas ži avka thulo, aľe dičholas pre leste, kaj igen rado chal. Has les bala kale sar koja najkaleder rat, jakha les has tiž kale, sar kale čercheňa švicinenas. Has les ča pandž dandora, bo pes igen marelas le zbojňikenca. Jekh dand les has parno sar e fala, dujto šargo sar khamoro, trito les has sovnakuno, štar-to šivo, he koda pandžto...? Akana tumenge kada tajno vecos naphenav, kada pes dodžanena ži pro koncos.

O Džulkus kerelas phari buťi le Kalmaňiha. Le Kalmankuskro dad hino Thulo Kašatar he e daj has les Levočatar e Šuffa. Jekhvar so duj džene gele andale buťi pre ubitovňa a o Kalmankus phučel le Džulestar: „More, tut nane romňi?“

„Šun, more, man has jekh čhajori, Adelka pes vičinelas. Igen šukar čhajori joj has, bare balengri, belave jakhora, e bul la has fajňi. Aľe

lakri daj man nakamelas. Phen-džas, kaj nakamel andre famiľija čhas, so les nane e daj o dad.“

O Kalmankus pre leste zbačindžas, kaj les andro jakha o apsora: „Šun, man hin jekh phen. La mek šoha ňigda pirano nahas. Tiž hiňi šukar. Tiž la hin bare bala, belave jekha, čuča e bul la hin. Duj vasta, duj pindre. No, phenav tuke... Miri daj nane ajsi, joj tut rado dikhela, he amaro dad. Dikheha.“

O Džulus pre leste dikhel, he andro šero leske prechučľas: „More, ta so? Sal dilino? Joj bi man aňi nakamelas te dikhel. Nasom šukar čhavo!“

O Kalmankus chudľas te pijel cigaretľa a dikhelas pre leste sar dilino: „So phendžal? Hem tu sal lačo manuš a oda hino najperseder!“

„Kalman, tu džanes, kaj me bi kamavas. Aľe dikh pre ma. Igen džungalo som, pre jakh koro, dandvalo. Aňi mobil'is man nane! Tiri phen avela igen nešťastno!“

O Kalmankus chudľas te asal sar dilino: „Tu dilino capos, sar chudeha e zaloha, džaha tuke te kerel o bala, cineha tuke okuľara, he koda šľakimen mobil'is! No a paľis džaha pale Agneska!“

So duj džene gele peske pre ubitovňa. O Kalmankus kerdžas varesavi zumiňori, akana nadžanav savi, bo me kodoj naphiravas...

Sar o časos denašelas, o veducis lenge phendžas: „Romale, akana nane buťi. Te kamen, ta šaj džan khere te dikhel.“

O Roma chudle te pijel sar graja, he denašenas pre štacija te cinel o kartki pre mašina. O Džulkus, sar dikhľas kole love, maj odperdžas sar e phabaj. Geľas peske le Kalmaňiha te cinel o kartki ke lende – ke Kaša. O Kalmankus leske pripomindžas la Angeska. Džulkus peske mukhľas te kerel o bala, cindžas peske neve okuliare, kefka pro danda, he nevo mobil'is. Te bi dikhenas, sar has rado! Andre žeba

leske ačhiľas dešupandž ezera, bo mek cindžas la Angesake vareso, le dadeske he la dake. Bešte pre mašina o murša, he cestinenas khere. Maj ocho ori cestinenas. Sar doavle pre štacija khere, bešte pro taxikos, he jov len doandžas ži khere. Le Kalmankus has igen baro he šukar kher, aľe has len duj bare rukone. „Kada parno pes vičinel Fík, he kada dujto hino Šohaj. Ma dara, jon nadanderen,“ phendžas leske o Kalmankus. Jov phuterdžas o vudar he kodoj, paš o skamind, bešenas e daj o dad, he leskri phen! Ajsi šukar so joj has! O Džulkus pes zakamadžas pro peršo dikhiben!

„Mamo, dado, kada čhavo hino miro kamaratos! O Džulkus peske avľas vaš e Agneska! No, čhaje, akana amenge kide te chal, abo mučinov tut!“ phendžas la dake he le dadeske o Kalmankus.

„More, kames kava? A kaskro tu sal?“ phučel e daj, ajsi terňori sar joj dičholas.

„Hi bibi, prosinav mange cikňi kavica. Miri daj has Hranomničatar e Hrabla, he o dad has Kežmarkostar o Jandro. Jon imar nadživen, la da has džungali' (pfuj pfuj pfuj) he o dad pes prepil'as andale žaľa. Me som korkoro, ča jekh phral man hin. Jov denašľa andre Kanada, bo o alimenti pro čhave napočinelas.“

Savore paš o skamind ačhle sar kašta. O dad phenel: „More, ta kada nadžanavas. Prebačín mange. Kadaj sal sar khere. Tu kames amara Agnesa? Ta či kamela he joj, me nasom proci!“

Agneska pre leste dikhľas, o Džulkus ušťilas, he diňas la vare-so andro vast – sovnakuňi angrusťi! Joj has igen rado, savore has rade!

Me džanav, kaj kada pribehos hin pro duj veci, aľe savore džanen, sar oda ko Roma hin. Kamen te džanel, savo has koda pandžto dand? Koda dand has umelo! Haaa haaa.

Lucie Sharrii Oračková

Muzeum romské kultury

Bratislavská 67, 602 00 Brno, tel.: 545 571 798, 545 581 206
fax: 545 214 418, gsm: 608 972 782
e-mail: media@rommuz.cz, www.rommuz.cz
MHD: tram. 2, 4, 9, zast. Tkalcovská, tram. 3, 5, 11, zast. Dětská nemocnice

Program na červen 2011

NOVINKA: OTEVÍRACÍ DOBA V NEDĚLI PRODLOUŽENA DO 18⁰⁰ (poslední vstup v 17⁰⁰)

5. 6. neděle – vstup do všech výstavních prostor ZDARMA.

Výstavy:

... a jejich stíny tančí dál. Fotografie a koláže Mariny Obradovic

Marina Obradovic vystudovala fotografii a malbu na Ecole des Beaux-Arts v Paříži. Jako dítě trávila prázdniny u babičky v Jugoslávii, odkud pramení její fascinace Romy a romskou kulturou. Fotografie zde má především funkci portrétní, není tak běžná a banalizovaná jako u nás. Těžko na ní budeme hledat úsměv, zrcadlí se v ní především vážnost, se kterou k ní místní lidé přistupují • *Výstava potrvá do 25. 9.*

Cesta paměti. Fotografie Franka Roosendaala

Frank Roosendaal je nizozemský fotograf. Zájem o romskou historii ho v roce 2008 přivedl k akci Tabor pamíecí, pořádanou od roku 1996 Krajským muzeem v Tarnowě v Polsku. Tato každoroční akce je čtyřdenním putováním po místech spojených s holocaustem Romů. Při putování jsou používány tradiční romské kočovnické vozy ze sbírek Tarnowského Mu-

zea. Účastníci, většinou Romové, se tak snaží na několik dní vrátit k tradičnímu kočovnickému způsobu života a uctít památku zemřelých.

• *Výstava potrvá do 19. 6.*

Lety – život za plotem

Putovní výstava Památníku Lidice o tzv. cikánském táboře v Letech v Písku. • *Výstava prodloužena do 14. 8.*

Gendalos/zrcadlo • 26. 6.–28. 8.

Výstava prací romských dětí a mládeže na téma „svět kolem nás“. Výstavu pořádá IQ Roma servis, o. s.

Stálá expozice:

Příběh Romů (etapa 1939–2005). Na historické ose prezentuje hmotnou i duchovní kulturu Romů.

Akce pro veřejnost:

Sobotní výtvarná dílna: Portrétové variace. • 11. 6. od 15⁰⁰ – Vstup zdarma.

Dílna na motivy výstavy ... a jejich stíny tančí dál. Doneste si fotografie svých blízkých. Vyrobit si originální koláž i s rámečkem.

KHAMORO opět rozzáří Prahu

PROGRAM 13. ROČNÍKU světového romského festivalu KHAMORO 2011

Středa 25. 5. 2011

21⁰⁰ *Jazz club Reduta* – koncert Gypsy jazzu (Vano Bamberger & band/D)

Čtvrtek 26. 5. 2011

9³⁰ *Americké centrum* – zahájení národní části konference „Desegregace vzdělávání ve střední a východní Evropě: koncepce začleňování – dobrá praxe a dosažený pokrok“

12⁰⁰ *Můstek* – defilé účinkujících v centru Prahy

19⁰⁰ *ROXY* – koncert tradiční romské hudby (Jaipur Maharaja Brass Band/IND, Bachtale Apsa/CZ, Alexian group/I, EtnoRom/HU)

Pátek 27. 5. 2011

9⁰⁰ *Americké centrum* – zahájení mezinárodní části konference „Desegregace vzdělávání ve střední a východní Evropě: koncepce začleňování – dobrá praxe a dosažený pokrok“

11⁰⁰ *Evropský dům* – konference „Uměním proti segregaci“

18⁰⁰ *galerie MK ČR Nostický palác* – vernisáž výstavy „Segregace vážně škodí Vám i lidem ve Vašem okolí“

19⁰⁰ *ROXY* – koncert tradiční romské hudby (Martin Lubenov Orkestar/BG, Ciganos d'Ouro/P, Les Tziganes Ivanovitch and Raya/N, F)

Sobota 28. 5. 2011

20⁰⁰ *SaSaZu* – závěrečný galakonzert (Alexian group/I, Bachtale Apsa/CZ, Ciganos d'Ouro/P, EtnoRom/HU, Jaipur Maharaja Brass Band/IND, Les Tziganes Ivanovitch and Raya/NF, Martin Lubenov Orkestar/BG)

PŘEDPLATNÉ ROMANO HANGOS

Příjmení a jméno:	Ulice, číslo domu:
PSC, místo:	Datum narození:
E-mail:	Telefon:
Název a sídlo peněžního ústavu:	Číslo účtu:
Název organizace:	Adresa:
ICO:	DIC:
Počet objednaných výtisků:	Od čísla:
Způsob platby: ☐ hotově ☐ bankovním převodem bez faktury; variabilní symbol: ☐ složenkou ☐ bankovním převodem na fakturu	

Vyplněný formulář zašlete na adresu: Romano hangos, Bratislavská 65a, 602 00 Brno.
Komerční banka Brno-město; číslo účtu: 27-488570217/0100. Cena předplatného na rok 2011 činí 240 Kč.

O Roma vakeren

je pořad Českého rozhlasu určený pro Romy. Jeho jednotlivé relace lze zpětně vyhledat v archivu textů na

www.romove.cz

Vydávání Romano hangos podporuje Ministerstvo kultury ČR

Adresa redakce Romano hangos a Společenství Romů na Moravě

Bratislavská 65a, Brno 602 00
tel.: 545 246 673 www.srnm.cz
číslo účtu: 27-488570217/0100

